

SVET ETIKE

ETIČNA IZHODIŠČA UČENJA V POZNEJŠIH LETIH IN
POMEN SKUPNOSTNEGA UČENJA ZA STAREJŠE

VERENA PERKO

ETIKA?

1. **Kodeks poklicne etike**
2. Etika, raziskuje temeljne kriterije moralnega vrednotenja
3. Etika se ukvarja s tematiko človeškega hotenja in ravnanja z vidika dobrega in zla, moralnega in nemoralnega.

Etika, prva filozofija!

POSTMODERNO STANJE SODOBNE DRUŽBE

Postmoderni človek je spričo kaotičnega sveta osamljen, odtujen in razočaran, in ne gre pozabiti, da navkljub relativnemu materialnemu izobilju živi slabše. Trpi zaradi izgube smisla in sveta preprosto več ne razume.

Claudio Magris

KJE NAM JE TAKO ZELO SPODLETELO?

- Post-humanizem označuje dobo **moralno brezbržnega**, narcisoidnega človeka.
- Uveljavlja se **etika racionalne utilitarnosti in pragmatičnosti**.

Ubi panis ibi patria!

ETIKA?

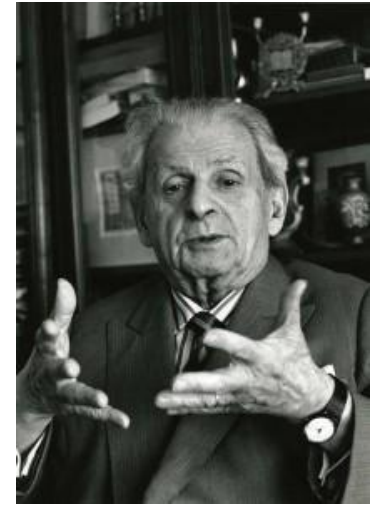
M. Heidegger

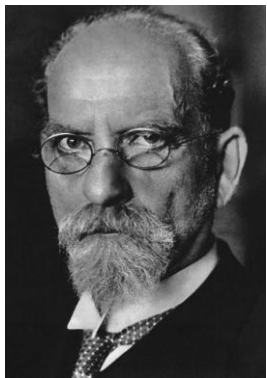
H. Arendt

E. Stein

E. Levinas

E. Husserl

M. Heidegger, 1889-1976

ONTOLOGIJA, FILOZOFSKA MISEL ČLOVEKOVE BITI

- temeljna filozofska disciplina, ki se ukvarja s preučevanjem in analizo najsplošnejše strukture **biti** in vsega **bivajočega**.
- dojema in izreka **vzroke in načela** določene bitnosti po sebi.

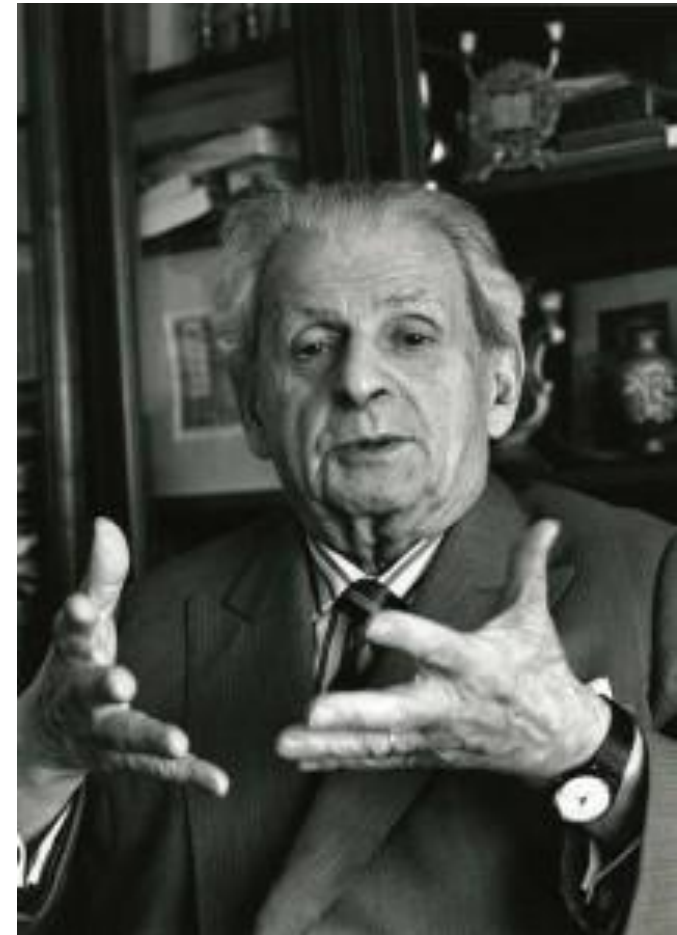
NE STORI DRUGEMU TEGA, ČESAR NOČEŠ, DA DRUGI STORIJO TEBI!

- **Drugi** je absolutna neskončnost, ki je ne more zajeti nobena konceptualna posplošitev.
- **Drugačnost Drugega** je tista, ki dejansko omogoča obstoj »jaza«.
- **Svoboda drugega** zagotavlja **svobodo »jaza«**.

Prva filozofija je **etika**, ki je za Levinasa:

- zajem vseh odnosov ljudi med seboj,
- temelji na neskončnem spoštovanju in
- vnaprejšnji odgovornosti do **Drugega**.

Emmanuel Levinas (1905–1995)

DIALOŠKOST, JEDRO ETIKE KOT PRVE FILOZOFIJE

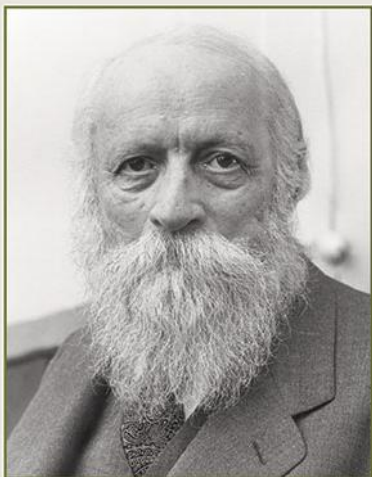
- Če je odnos do drugačnosti in Drugega omejen zgolj na **razum in razumevanje** ter racionalno zaznavanje, vodi v svet **objektivizacije**.
- **Ljudi naredi brezbrizne do drugega.**

LEVINASOVA ETIKA : ZAVEST DRUGEGA

V osredju je človek kot odnosno bitje, ki sebe spoznava skozi neskončnost in nedoumljivost Drugega.

- etična **pravičnost** je pred (ontološko) resnico,
- **zahteva po dejanju**, ne po umevanju,
- princip dostojanstva Drugega je nedoumljiv, tiči v človekovem presežnem,
- ne zavest o nečem, temveč **biti si v svesti Drugega, ki je moja vnaprejšnja dolžnost.**

Martin Buber

Vse
resnično
življenje
je srečanje

Novi svet

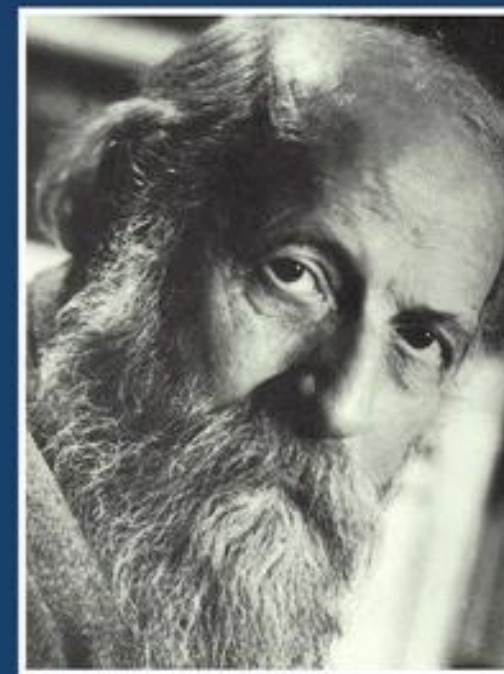
PRAVO VPRAŠANJE: KAJ JE ČLOVEK?

M. Buber (1878 – 1965) je

JAZ-TI je označil za temeljno besedo
dialoga in osrednji odnos do
Stvarstva.

**Človeštvo na splošno je v bistvu
človekova bit v bitnostih človeštva,
povezanih v generacijah in družbi
(M. Buber 1878 - 1965).**

I AND THOU

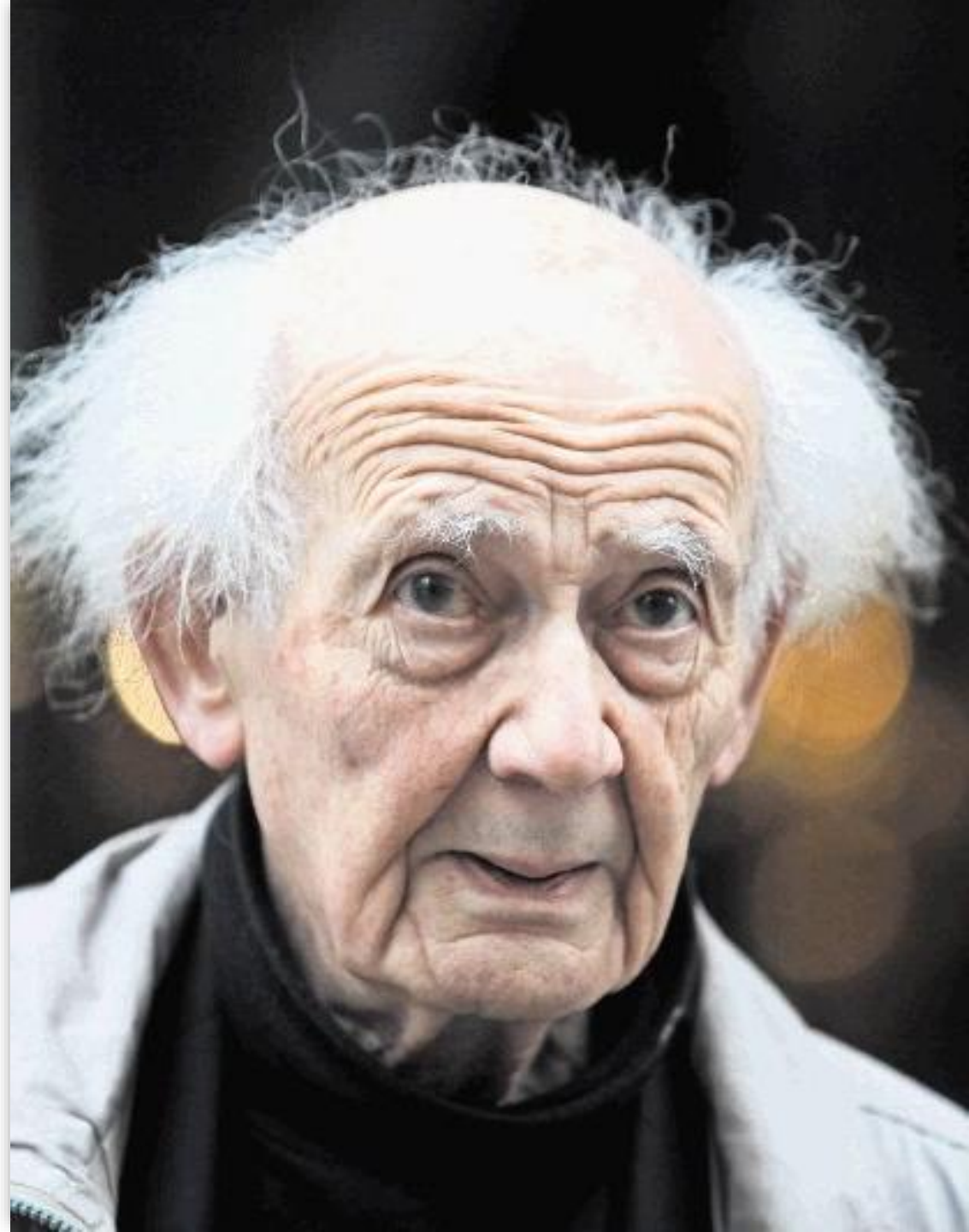
MARTIN BUBER

A TRANSLATION
WITH A PROLOGUE "I AND YOU"
AND NOTES BY
WALTER KAUFMANN

MORALNA TIŠINA ZNANOSTI

Temeljna skrb sodobnega sveta je
utišanje moralnosti – z namenom, da bi
človek postal orodje racionalnosti.

ZYGMUNT BAUMAN, 1925 – 2017

ČLOVEK, ORODJE RACIONALNOSTI: IZOBRAŽEVANJE NA STARA LETA?

PRAVILEN ODGOVOR: DOŽIVLJENJSKO UČENJE!

- VSE ME ZANIMA
- VEČ KOT POZABIM, VEČ SE LAHKO NAUČIM!
- UČENJE NE POZNA LET
- PIČLO ODMERJEN ČAS JE NAJBOLJ DRAGOCEN
- SMISEL UČENJA JE OBČUTITI POLNOST ŽIVLJENJA

OSREDNJE VPRAŠANJE JE VPRAŠANJE SMISLA

Človekovega početja ne narekujejo
okoliščine, s katerimi se srečuje,
temveč **njegove lastne odločitve**.

Viktor Frankl, 1905–1997

Viktor Frankl:

človekova notranja potreba po
smislu.

Image ID: 2CBY9KA

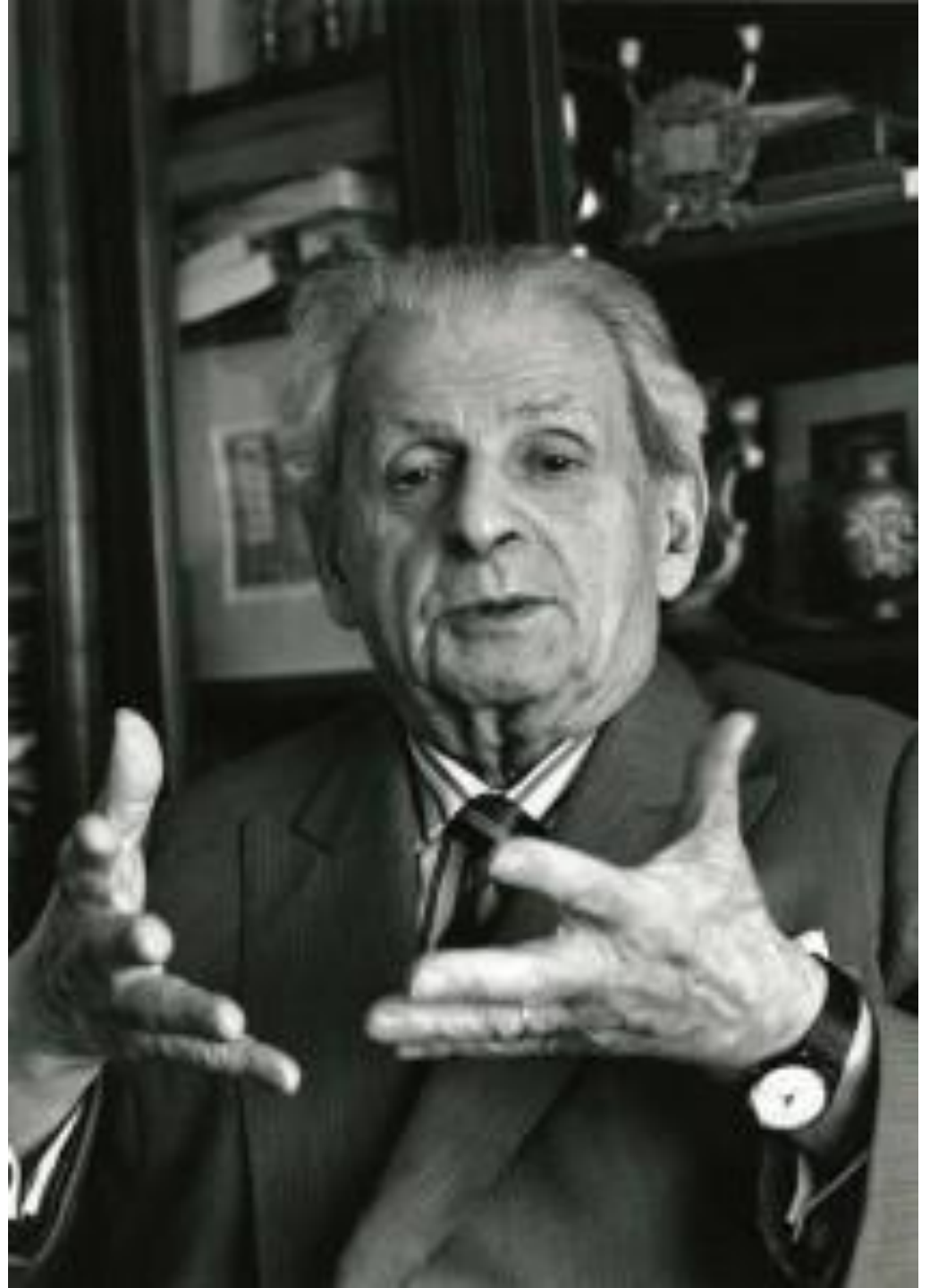
"V življenju lahko izgubiš vse razen ene stvari – svobode, da izbereš odziv na to, kar se zgodi. To določa kakovost življenja, ki ga živimo – ne bogastvo ali revščina, ne slava ali znanost, ne zdravje ali trpljenje.

Kakovost našega življenja je določena z našim odnosom do realnosti, kakšen pomen ji pripisujemo, kakšen odnos imamo do nje, kakšno stanje duha nam ustvarja."

KAKŠNO UČENJE?

Edinstvena značilnost Levinasove misli je njegova **vrnitev k humanizmu** – »**druge osebe**«. Opreديل ga je kot štiridelno naravo spoštovanja osebe;

- razcvet človeške narave,
- inteligenca v znanosti,
- ustvarjalnost v umetnosti
- uživanje v vsakdanjem življenju

KATERO UČENJE?

H.-G. Gadamer je človeka razumel kot bitje, ki samega sebe interpretira, pomene pojasnjuje in jih konstruira iz »branja«
psihičnega in družbenega.

Pomeni sedanjosti so skriti v preteklosti.

- v predmetih
- v pokrajini
- v narativih (pripovedno izročilo, literatura ...)

ŽIVLJENJE, ODPRTA KNJIGA ČLOVEKOVANJA

Dediščina je edinstveni vir
človekovanja, ki se udejanja prek
osebnega prevzemanja
zgodovinskih izkušenj iz kulturnega
zaklada človeštva (Jože Ramovš).

DEDIŠČINA! ČUDEŽ UČENJA!

- Dediščina povezuje sodobnega, odtujenega človeka z bitnostjo življenja in mu vrača dostojanstvo.
- Dediščina razpira **človeka v presežnostno** in ga potiska na primarno polje etike, ki »odgovarja na vprašanja kako naj se človek uresničuje v svoji človečnosti«.

DANAŠNJI ČLOVEK?

Osamljenost
Odtujenost
Razočaranost
Izguba smisla

Sočutje
Učenje
Druženje
Skupnost
Čudenje

KDAJ JE UČENJE, POSEBEJ UČENJE V JESENI ŽIVLJENJA ETIČNO?

Ko omogoča:

- **razcvet človeške narave** (vzpodbujanje osebne rasti)
- **inteligenca v znanosti** (prepoznati smisel znanstvenih raziskav, kritična misel)
- **ustvarjalnost v umetnosti** (ponotranjanje spoznanj)
- **uživanje v vsakdanjem življenju** (veselje nad čudežem življenja)

Hvala za vašo pozornost!

Sam imam vedno večjo odgovornost kot vsi drugi."
(Emanuel Levinas, 1998: 65)